

به مناسبت شصده و دومین سال پایان جنگ در ژاپن

نوشته جمشید جمشیدی

امسال نیز به مانند سال های گذشته در 15 آگوست، به مناسبت سالگرد شکست و تسلیم ژاپن در جنگ خانمانسوز دوم جهانی مراسمی و همایش هائی با عناوین گوناگون در سراسر ژاپن برقرار شد. مساله جنگ در بعد کلی آن، تقدیر از کشته شدگان جنگی، همدردی با همسایگان رنج دیده از تحاجات رژیم وقت ژاپن، وضعیت ژاپن بعد از جنگ، نقش قانون اساسی در حفاظت از وضع صلح آمیز بعد از جنگ، نقش سیاستمداران در زمان جنگ و بعد از آن و غیره، گوشه ای از موضوعات مورد بحث مردم، پژوهشگران و صاحب نظران است که در فرصت های گوناگون مطرح میشوند.

امپراتور سرگرم ادای احترام به روح جان باختگان جنگ و تحسین تلاش های مردم در بازسازی ژاپن بعد از جنگ است. خانم امپراتور در جوار ایشان دیده میشود.

به مانند سال های قبل امپراتور ژاپن (تصویر)، هیئت دولت و دیگر مسئولان مملکتی در

بودوکان(سالن هنرهای رزمی توکیو) در حضور اجتماع بیش از 6000 نفر میهمان، هر یک به نوبه خود با ادای احترام به روح شهدای جنگ، اظهار ندامت از برافروزی آتش جنگ و سوگند به پاسداری از صلح و تکرار نکردن حادثه جنگ خفت باربشری تجدید عهد میکنند.

به مناسبت این روز تاریخی در رسانه ملی ژاپن¹ NHK نیز یک برنامه زنده بحث در خصوص قانون اساسی بعد از جنگ و مخصوصا ماده 9 این قانون که ژاپن را از درگیری در جنگ برحذر میدارد ترتیب داده شد. علت این که امسال مخصوصا تب بحث در زمینه قانون اساسی و اصل 9 این قانون در محافل گوناگون داغتر از سال های قبل است زمزمه های بی پروای اصلاح و تغییر قانون اساسی بوسیله حزب حاکم در سال های اخیر است.

لازمست ابتدا در خصوص نحوه برگزاری این برنامه توضیح مختصری بدهم. در نهایت بی طرفی و مهارت گرداننده، از اقشار گوناگون، دانشجو، خانه دار، استاد دانشگاه، جورنالیست و پژوهشگران صاحب نظر در این برنامه شرکت داشتند. برنامه به مدت سه ساعت به همراه همه پرسى از طریق تلفن و فاکس از مردم بیرون استودیو بود که در خلال برنامه صورت گرفت. حقیقتا شرکت کنندگان با فراقط خاطر و آزادی کامل نسبت به مساله حساس قانون اساسی و ماده 9 این قانون اظهار نظر کردند. ترتیب چنین مجلس بحثی توسط رسانه ای ملی، با چنین رویکردی قابل تحسین بود، و شایسته فراگیری.

رژیم نظامی گرای ژاپن با پرتاب بمب های هیدروژنی آمریکا در دو شهر هیروشیما(6 آگوست) و ناکازاکی(8 آگوست)، در 15 آگوست سال 1945 شکست خود را در جنگ پذیرفت و به ناچار کاملا در چنبره سیاست های آمریکا در منطقه قرار گرفت. لازم به یادآوری است که ژاپن در جنگ جهانی دوم علاوه بر تحمیل تلافیات بیشمار به کشورهای همسایه خود متحمل 3 میلیون 100 هزار کشته شد. پس از فراغت از جنگ، قانون اساسی ژاپن بوسیله آمریکا تدوین و به این کشور تحمیل گردید. قانون اساسی ژاپن که به قانون صلح نیز مشهورست در راستای کوتاه کردن دست رژیم تجاوزگر از سرزمین کشورهای مجاور و مقید کردن آن به سیاست های دموکراتیک ولی در زیر چتر نظارتی آمریکا تدوین شد.

اجازه بدهید قبل از معرفی افکار شرکت کنندگان در جلسه بحث اصل 9 قانون اساسی، از متن این اصل مطلع بشویم.

اصل 9 قانون اساسی شامل دو بند است به قرار زیر²:

1- مردم ژاپن صادقانه خواستار صلحی جهانی بر پایه عدالت و نظم هستند، و حق استفاده از راه هائی از جمله جنگ، تهدید نظامی و یا کاربرد قوای نظامی در حل مناقشات بین المللی را برای همیشه از خود سلب میکنند.

2- برای تحقق اهداف ذکر شده در بند بالا این کشور اقدام به تاسیس قوای زمینی، هوایی،

¹ NHK= Nippon Hosou Kyoku(National Japan Broadcast)

² 1. Aspiring sincerely to an international peace based on justice and order, the Japanese people forever renounce war as a sovereign right of the nation and the threat or use of force as means of setting international disputes.

2. In order to accomplish the aim of the preceding paragraph, land, sea and air forces, as well as other war potential, will never be maintained. The right of belligerency of the state will not be recognized.

دریائی و یا نوع قدرت جنگی دیگری نخواهد کرد. حق درگیری این حکومت در جنگ ها مورد تأیید واقع خواهد شد.

پیر واضح است که سه تنبیه اساسی از این اصل استنباط میشود که عبارتند از:
الف- پرهیز از جنگ، ب- عدم اقدام در تاسیس قوای نظامی، پ- عدم دخالت نظامی در جنگ ها،

بحث و تبادل نظر پیرامون اصلاح قانون اساسی و خاصه اصل 9 این قانون در استودیو بین دو گروه موافق و مخالف برگزار شد. اجازه بدهید با صبر به سخنان هر دو گروه، که معرفی آن تنها هدف این نوشتار است، گوش فرا بدهیم.

گروه موافق اصلاحات: اصل 9 قانون اساسی علاوه بر این که مانعی بر سر ایجاد قوای کارآمد ارتش برای دفاع از منافع کوتاه و بلند مدت ژاپن در مقابل دشمنان بالقوه است دست دولت را در همکاری و ارائه وسیع کمک های متنوع بین المللی آزاد نمی گذارد، و هرگز شرایط وابستگی نظامی- اقتصادی به آمریکا را نیز تخفیف نخواهد داد. تغییر نام "ارتش دفاعی ژاپن"³ به یک ارتش رسمی کشور با افزایش قدرت همآوردی نظامی آن در نسبت با نیروی نظامی کشورهای همجوار از بایست های عاجل زمان بشمار می آید. با استقلال در زمینه قدرت دفاعی وابستگی به آمریکا کاهش یافته، و در مقابل کشورهای متخاصم از موضع قوی تری برخوردار خواهیم کرد. با برچیده شدن و یا کاهش چشمگیر پایگاه های نظامی آمریکا در ژاپن پرداخت هزینه های جنگی این کشور به آمریکا نیز تقلیل خواهد یافت. دشمنان بالقوه ژاپن چین⁴، روسیه⁵ و کره شمالی⁶ ذکر میگردد که خاصه این روزها رفتار تخاصمی آن ها شدت گرفته است. نباید فراموش کرد که صلح شصت و دو ساله پس از جنگ در ژاپن را باید مدیون هم پیمانی ژاپن با آمریکا دانست. در شرایط حاد فعلی و عدم وجود یک ارتش قوی این رشته های همبستگی با آمریکا نباید گسسته شود.

بغیر از دفاع مستقل با ارتش خودی تنها راه باقی مانده راه "بدون جنگ گاندی" است که باید در مقابل دشمن سینه سپر کرد و با شهادت جان داد! آیا ژاپنی ها حاضر به دادن تلافیات از این راه هستند، یا معتقد به فرار و از دست دادن استقلال خود و به دام استعمار افتادن اند؟

ارتش دفاعی ژاپن با تعبيرات مثبتی که در سیاست های حزب حاکم از قانون Japan Self Defense Army³ اساسی شد تاسیس شده است و قدرت همآوردی نظامی آن را در رتبه پنجم در جهان ارزیابی میکنند. با تبعیت از اصل 9 قانون اساسی این قدرت نظامی نباید در جنگ شرکت کند و اصولاً از بکاربرد سلاح گرم در مناقشات خارجی منع شده است. در فرای مرزها به کمک هائی از جمله سوخت رسانی، حمل و نقل، برقراری نظم، جاده سازی و امثالهم می پردازد.

⁴ مناقشه در رابطه با نحوه استخراج منابع گازی زیر دریا در جوار یک جزیره در مرز دو کشور

⁵ مناقشه بر سر چهار جزیره در شرق ژاپن که در جنگ جهانی دوم بوسیله اتحاد جماهیر شوروی تصاحب شد و ژاپن خواستار استرداد آن هاست.

⁶ دزدیدن اتباع ژاپن توسط رژیم کره شمالی و باز پس نفرستادن آن ها به ژاپن. تهدید نیروی هسته ای این کشور.

گروه مخالف اصلاحات: شاید بشود این گروه را به دو دسته تقسیم کرد. دسته ای که موافق وضع فعلی، ادامه حیات "ارتش دفاعی ژاپن" را تأیید میکنند ولی مخالف تقویت بیش از حد آن اند. دسته دیگر حتماً وجود این ارتش را بر خلاف نص اصل 9 دانسته، این ارتش را پیش درآمدی برای توسعه آن و تکرار تجاوز نظامی میدانند. آن ها خواهان تجزیه و تعطیل حتماً این ارتش می باشند.

اصولاً این گروه حامی و ادامه دهنده راه صلح در پناه قانون اساسی فعلی هستند. داشتن ارتش از هر نوع آن برای کشتار است و دست یازیدن به چنین ابزاری ضد انسانی تلقی میشود. ژاپن با داشتن قانون اساسی صلح آمیز میتواند پیام آور صلح در تمام جهان بوده، در کشف راه های صلح آمیز برای حل معضلات جهانی کوشش کند. نه فقط ارتش از کشتار مردم کشورهای دیگر جلوگیری نمی کند توانائی حمایت و حفاظت از جان و مال مردم خود را هم ندارد. آنطور که واقعیت های تاریخ جنگ این کشور در حافظه مردم شاهد است خود مردم ژاپن از ارتش تجاوزگر این کشور رنج های زیادی کشیده اند.⁷

اصلاح اصل 9 در راستای تقویت بنیه نظامی ژاپن، از خواسته های سیاست جهان خوار آمریکاست تا این کشور بتواند با دست باز ژاپن را در معضلات بین المللی شریک نموده، هم از قدرت نظامی آن بهره ببرد و هم سهم هزینه سرسام آور جنگ ها را به این کشور تحمیل کند. اصلاح قانون اساسی صلح آمیز ژاپن راه را برای عملی کردن "دفاع نظامی مشترک" که آمریکا با ژاپن منعقد کرده است و فعلاً قانون اساسی مانع از اجرای آنست هموار میکند. در پیمان های نظامی بین ژاپن و آمریکا "دفاع نظامی مشترک" تصریح شده است. طبق این پیمان ها در صورتی که یکی از این دو کشور مورد تجاوز کشور سومی قرار گیرد دو کشور باید با همکاری نظامی یکدیگر با دشمن وارد جنگ بشوند. فعلاً ژاپن زیر چتر دفاعی آمریکا نفس راحت میکشد ولی ژاپن تحت محدودیت قانون اساسی نمی تواند آمریکا را در جنگ با کشور دیگری یاری رساند. با اصلاح قانون قرار است این محدودیت حذف شود. آمریکا که دائم با بهانه های گوناگون در جنگ با کشورهای دیگر است، تصور کنید زمانی را که ژاپن آمریکا را در این جنگ های بی پایان همراهی کند!

گفته های دو گروه موافق و مخالف را مرور کردیم اجازه بدهید نتیجه چند همه پرسی تلفنی را معرفی کنیم:

س- آیا با اصلاح قانون اساسی موافقت میکنید؟

ج- بله..... 41 درصد، خیر..... 24 درصد، بی تفاوت..... 30 درصد

س- آیا با اصلاح اصل 9 قانون اساسی موافقت میکنید؟

ج- بله.... 28 درصد، خیر..... 41 درصد، بی تفاوت..... 26 درصد

س- رابطه با آمریکا را چگونه ارزیابی میکنید؟

ج- باید تقویت بشود... 10 درصد، بی تغییر بماند... 54 درصد، تضعیف شود... 19 درصد

نویسنده این سطور در سال گذشته نیز گزارشی از یک بحث رسانه ای، در روز مشابه، در باره

⁷نمونه هایی یاد میشود که ارتش مردم را به خودکشی های دسته جمعی وادار میکرده تا غافل گیر دشمن نشوند.

نقش رژیم اشغالگرای ژاپن در جنگ های طاقت فرسای طولانی در منطقه نگاریدم، علاقمندان
متیوانند با مطالعه همزمان آن به شرایط حادی که ژاپن در منطقه ایجاد کرده بود و اجبارن به
نوعی بسترسازی برای تدوین قانون اساسی نوین ژاپن تمام شد پی ببرند:
"به مناسبت شصدو یکمین سال پایان جنگ در ژاپن"

<http://www.hcn.zaq.ne.jp/shamogoloparvane/farhang.html>